СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 95. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 23. квітня, 1929. VOL. XXXVII. No. 95. Jersey City, N. J., Tuesday, April 23, 1929. THREE CENTS.

ГУВЕР ПРОТИ ФАРМЕРСЬКИХ ЕКСПОРТОВИХ ОБЛІҐАЦІЙ

ЗАЯВЛЯЄ, ЩО ВОНИ БУДУТЬ ТЯГАРОМ ДЛЯ ДЕРЖАВНОГО СКАРБУ, ФАРМЕРАМ НЕ ПОМОЖУТЬ, А ЗИСКАЮТЬ НА НИХ ТОРГОВЦІ-СПЕКУЛЯНТИ. РІШУЧА ПОСТАВА ГУВЕРА ЗДИВУВАЛА ВСІХ КОНҐРЕСМЕНІВ. ГУВЕР СТРІНЕТЬСЯ З ВЕЛИКОЮ ОПОЗИЦІЄЮ.

ВАШИНҐТОН, 22. квітня. — Кажуть, що вже тепер знають, якого будемо мати президента. Ото Гувер являється рішучою людиною з нахилом до диктату. З того приводу готово прийти вже тепер до терть між ним і конґресом. Гувер вислав тепер листа до сенатора Чарлза МекНері з Ореґон, в якім заявляється проти пляну видавання фармерам експортових довжних квітів. Мек Нері являється головою Сенатської Хліборобської Комісії, яка саме такий проєкт внесла.

Гувер твердить, що плян сенатської комісії принесе тільки хаос і пожере з державної каси суму $200,000,000, яка опиниться в руках спекулянтів, а не фармерів. Зароблять на тій операції ті, що торгують хліборобськими продуктами, а фармер як був бідний, так остане ним далі. Проєкт спричинить велику надпродукцію, а разом з тим змусить инші краї до протиділання, що може гірко відбитися на американськім експорті.

Становище президента попирають: секретар скарбу Мелон, секретар хліборобства Гайд і секретар торговлі Лемонт. Всі вони оголосили свої заяви, в яких критикують дуже остро плян сенатської комісії.

ЖЕРТВИ ТОРНАДА.

ВОДА В РІКАХ ПІДНОСИТЬСЯ. МІСІСІППІ ПРІРВАЛА ГРЕБЛЮ.

КЕНЗАС СИТІ, 22. квітня. — Через стейти Аркензо й Мізурі пройшов торнадо, який наніс багато шкоди. Забитих нараховано досі 22 людей. Матеріяльна шкода величезна.

Ріка Місісіппі більшає. В однім місці прірвала гріблю і залляла 200 осель.

ЖЕРТВИ ЛЕТНИЧОЇ КАТАСТРОФИ.

СЕН ДІЄҐО, Каліфорнія, 22. квітня. — Наслідком зударення у воздусі військового літака з пасажирським згинуло двох летунів і 4 пасажири.

Причина зударення невислíджена.

ПОМЕР У ДЖУНҐЛЯХ.

МАВ 70 ЛІТ І ПІШОВ ПРОПОВІДУВАТИ СЕРЕД НІҐРІВ В АФРИЦІ.

НЮ ЙОРК, 22. квітня. — Епископальний епископ Волтер Г. Оверс одержав повідомлення з Ліберії в Африці, що там помер 76-літний місіонар, Стурджіс Аллен.

З того приводу заявив епископ, що це помер місіонар особливого характеру. Маючи 70 літ, зголосився до епископа й просив, щоби його вислати на місію до Африки. Як причину подав, що в Америці старого чоловіка-проповідника не слухають і не потребують, а там він може ще на щось придатися. Та епископ не хотів його висилати ізза старого віку. Тоді місіонар прийшов за якийсь час знову до епископа й каже, що коли він стане перед Богом, то заявить, що він хотів служити Богови, але епископ не хотів дати йому нагоди. Тоді доперва епископ вислав його до Африки, де Аллен працював 6 літ і на диво ні разу не хорував. Раз тільки заблудив у джунґлях, але виліз на дерево і там собі лежав на гиллях, аж доки не відшукали його тубильці.

ЧЕРВОНИЙ МІСЯЦЬ.

МАЛА АМЕРИКА, 22. квітня. — Берд і його залога вже звільна починають привикати до полярного життя. Тільки жалко їм за сонцем, якого не бачать, а разом з тим не годні ще й досі привикнути до червоного місяця, який викликує дуже диві почування, неначеб ворожив кінець світа, або якесь велике нещасте.

А на дворі віють вітри. Через вітри таке зимно, що годі виходити з хати, бо студінь прошибає тіло, хоч би чоловік не знати як тепло був одітий.

ГОТУЮТЬСЯ ДО НАСТУПУ НА ПОВСТАНЦІВ.

СКУПЧУЮТЬ 20,000-НУ АРМІЮ. ПОВСТАНЦІ ПОПІДМІНОВУВАЛИ ДОРОГИ.

МЕКСИКО СИТІ, 22. квітня. — Федеральна армія посувається в напрямі на Сонору й машируе одною великою кольоною, яка числить 10,000 жовнірів. На загал правительство виставило 20,000 вимуштрованого війська, з яким думає при кінці тижня розпочати наступ на повстанчі сили в Сонорі. Найбільша трудність полягає в тім, як дійти до Сонори, бо виявилося, що повстанці закупили великі запаси вибухового матеріялу, котрим підмінували важні просмики в горах, якими треба федеральній армії переходити.

СЧУДОВАНИЙ ВАШИНҐТОН.

БО МАЄ ДІСТАТИ ГРОШІ ВІД ФРАНЦІЇ.

ВАШИНҐТОН, 22. квітня. — З Парижа наспіла відомість, що французький премієр Поанкаре, котрий є заразом французьким міністром фінансів, заявив, що без огляду на те, що ухвалить парлямент, він рішений заплатити Злученим Державам $407,000,000, які Франція винна за доставу военних матеріялів.

Ґроші ті будуть ужиті на зменшення державних довгів.

„ЗАКОННА ГІПОКРИЗІЯ".

НЮ ЙОРК, 22. квітня. — Конґресмен Ля Ґардія назвав прогибіцію „законною гіпокризією". Тому домагається він від Меллона, щоби не дозволив продавати алькоголічних напитків на всіх американських кораблях, хоч би їх власники мали через те й побанкротувати.

ЗЕМЛЕТРУС В ІТАЛІЇ.

В багатьох місцях Італії було дня 19. с. м. потрясення землі.

АМАНУЛА ЙДЕ ВПЕРЕД.

Аманула з успіхом наступає на Кабул. Війська Габібули майже не ставлять йому опору.

ПАМЯТНИК ДЛЯ АЙФЕЛЯ.

29-го квітня відкриють у Парижі у підніжа Айфлевої башти памятник її творцеві. Айфель мав 26 літ, коли як інжинір проводив будовою великого моста в Бордо через Ґаронну. Він перший піддав ідею „висячих мостів", що поширились по всьому світі. На париську міжнародню виставку у 1889 р. він вибудував металеву башту, яку назвали восьмим чудом світа. Після виставки рішили її не нищити і вона залишилась досі як одна з найбільших париських атракцій. Айфель помер у 1923 р. у 90 році життя.

НІЧОГО НЕ ВИХОДИТЬ.

З Москви доносять, що запровадження карток на поживу не тільки не зменшило „хвостів" біля крамниць, а навпаки: викликало загальну паніку. „Хвости" за хлібом збираються вже в 6-тій годині рано, бо кожен боїться остатись без хліба. В студентських інтернатах відбулись бурливі сходини, на яких ухвалено протест проти заведення карток, бо студенти примушені вистоювати годинами в „хвостах" і не мають змоги вчитися. Тому, що картки видається тільки робітникам, велика скількість людности в Москві залишається без хліба.

СКАНДАЛ.

Міський театр у Львові виставляв перероблену на сцену поему А. Міцкевича п. з. „Поврут тати". І цю невинну тему використано, щоби перед польською публикою представити Українців в як найчорніших красках. Одна зі сцен представляє забаву опришків в домі їхнього ватажка. До танцю грає музика коломийку, а й сам танець це аркан-коломийка. Опришки в червоних одягах, а деякі з них мають шапки впадаючо нагадуючі козацькі шапки. На виставі була переважно дітвора (польська і жидівська) і вона винесла таку науку, що як почує коломийкову мельодію, або й побачить відтанцьованого аркана, чи коломийку, то буде знати, що це мельодії і танці опришків. В додатку купець виступає в рогативці.

СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ КАПІТАЛІЗМ.

Громада міста Відень, якою, як відомо, кермують соціялісти на чолі з бурмістром Зайцем, є власницею величезних будинків-касарень, в яких мешкає коло 170 тисяч людей, майже 10% цілого населення Відня. 40% усеї площі міста належить громаді, при чому загальний розмір теренів придатних до забудови вдвоє більший за територію нової папської держави — Ватикану. Таким способом міська громада заряджує величезним нерухомим майном, що дає, розуміється, величезні прибутки. Для поповнення каси багато причиняється фінансовий диктатор міста, Брайтнер, який установив високі податкові норми. Тому не диво, що соціял-демократи з своєї цитаделі-ратуша хотять керувати долею всеї Австрії, бож вони добре зрозуміли новітню правду, що хто має гроші, може мати все.

ВШЕХПОЛЬСЬКА УМОВНІСТЬ.

Вшехпольський „Львовскі Курер Поранни" передає в числі з 16. березня новинку п. з. „Ідіть співати до своеї громади бандитів": „Незвичайна (!) подія (!) трапилась у вівторок, 12. ц. м., у кіні „Кольосеум" підчас висвітлювання фільми „Кохання з перепонами". Підчас перерв продукував свої співи „Наддніпрянський хор" Котка, співаючи українські пісні. Підчас цього один із присутніх на виставі встав і гукнув голосно: „Ми не потребуємо слухати українських пісень, ідіть собі співати до своеї громади бандитів". Наступило легко зрозуміле збентеження. Публика почала вставати з місць. Посипались ріжні вигуки. Хор мусів перервати спів і зійти з естради. Тимчасом на заклик оцього панка публика почала виходити масово зі салі. Виставу мусіли природно (!) перервати". З цього ясно, що досить голосу одного крикуна, щоби зробити демонстрацію під гаслом „ні пришив, ні прилатав". Може завтра вшехпольські патріоти перестануть ще купувати від наших селян яйця і курки?

ВРАТУВАВ СУСІДА ВІД СМЕРТИ В ОГНИ.

Іван Чубан з жінкою і 7 дітьми спав смачно в своїм домі у Вінніпеґу в ночи з 5. на 6. квітня, коли його сусід Микола Слободян побачив, що Чубанова хата горить. Слободян виломив двері до Чубанової хати і побудив сплячих, які мали час заледви забрати своє одіння, щоби втечи на двір. Слободян опісля взяв їх до себе на ніч. Огонь мав спричинити недобрий комин.

ТРИ ЧОЛОВІКИ ЗГИНУЛИ В НІКЛЕВІЙ МАЙНІ.

В ніклевій майні Левак 20 миль від міста Содборі, Онт., усунулося каміння 4. квітня і вбило трох робітників, між якими був один Українець. 29-літний Василь Процик. Чотири робітники пішли до роботи в семій годині рано і працювали в хіднику, коли нагло усунулося на них каміння, зрушене вистрілом попереднього дня. Трох робітників каміння присипало і їх добуто дві години пізнійше. Четвертого робітника чудом оминула смерть.

МЕМОРІЯЛ Д-РА Е. ПЕТРУШЕВИЧА.

Варшавський російський часопис „За Свободу" повідомляє: „Президент Української Національної Ради д-р Евген Петрушевич вніс до Ради Союза Народів підчас березневої сесії два меморіяли: 1) в справі ревізії рішення конференції амбасадорів з 15. III., 1923; 2) в справі положення Українців під Румунією.

ПРОТИ КОМУНІСТИЧНОЇ ПРОПАҐАНДИ.

Товариство Світських Фундаменталістів устроїло публичний мітинґ у Вокер Театрі в Вінніпеґу у вівторок, 2 квітня, щоби показати перед публикою на небезпеку комуністичної пропаґанди в Канаді.

Головним промовцем був бувший посол до манітобського сойму з округа Спрінґфілд, Рос. Він вказував на те, що в Українськім Робітничім Домі у Вінніпеґу є осередок комуністичної пропаґанди і вказував на деякі приміри пропаґанди. На мітинґу ухвалено резолюцію із зазивом до департаменту освіти, щоби він не допустив до ширення комуністичної пропаґанди через публичні школи.

У ПАЛІ КРАСНОМОВСТВА.

С. Каменецький у своїй останній промові в сенаті сказав дослівно: „Порівняйте те, що діється за кордоном, і те, що діється в південно-східних воєвідствах нашої держави; це досить для кожного, хто хоче бачити дійсність. Органам польської влади завдячує українське населення свій теперішній розвиток"...

23 АРЕШТУВАННЯ В КИШЕНЕВІ.

На приказ ґенеральної прокураторії заарештовано в Кишеневі 23 осіб, підозрілих у комуністичній пропаґанді. Вони мали розповсюднювати маніфести революційного змісту.

„СОЦІЯЛІЗАЦІЯ" ЦВИНТАРІВ.

З Москви доносять, що Рад. Пар. Комісарів ухвалила оголосити всі цвинтарі державною власністю. Цією ухвалою вивласнюється також усі памятники на гробах, і ті, що їх поставили, не мають надалі до них жадного права. На всіх цвинтарях мають бути уряджені парки й городи „для одпочинку й розваги робучої людности", як це зазначує совітська ухвала.

ПРИМУСОВА КУПІЛЬ.

Польський уряд видав розпорядок про примусову купіль для всіх. Кождий громадянин і громадянка в Польщі мусять виказатися, що купались бодай раз на місяць. Сей розпорядок має кромі здоровляної мети також пожвавити вирібництво мила, яке уряд хоче перебрати на себе як монополь.

БІЛЬШЕ ГОМСТЕДІВ В ПІВНІЧНІЙ АЛБЕРТІ.

Департамент внутрішних справ з Оттави прислав повідомлення до Ґренд Прейрі, Алта., що в близькій будучности будуть виставлені до роздачі яких 6,000 гомстедів в околицях Ґренд Прейрі та в блоку Піс Ривера в Брітіш Коломбії. Згадані гомстеди будуть обіймати приблизно міліон акрів землі. Область нових гомстедів включає землю, яка давніще була зарезервована на ліс. Около 15. квітня можна буде вже записувати на себе деякі кавалки сеї землі.

МІЖНАРОДНІЙ ПРОТИФАШИСТІВСЬКИЙ КОНҐРЕС У БЕРЛІНІ.

В днях 9—10 березня ц. р. відбувся в Берліні міжнародній конґрес противників фашизму. В конґресі взяв участь цілий ряд визначних політичних і культурних діячів ріжних національностей і партійних переконань, які стоять на становищі, що фашизм є загрозою для будучини цілого людства. Ініціятором конґресу був комітет, зложений з чільних представників міжнародного політичного світа на чолі з відомим французьким письменником Анрі Барбюсом.

БЮТЬ НА ВІДМІНУ В ШКОЛІ.

В Щирці, коло Львова, в місцевій школі є учителька Яніна Пйотровска, що держить такі виклади: „Ти, кабаньска мордо, як ці люнем в морде, то сє зараз пуйдзеш миць под помпем". Крім цього побиває дітей, м. ін. малого Славка вдарила патиком по голові, за це, що не приніс 5 сот. на якусь там шкільну роботу. Ударене місце держалося запухле довший час, а хлопчик терпить на щоденний біль голови.

ЕКОНОМІЧНІ ТРУДНОЩІ В СССР ЗБІЛЬШУЮТЬСЯ

ЦІНИ НА ХАРЧОВІ ПРОДУКТИ ТА НА НЕОБХІДНІ ФАБРИЧНІ ВИРОБИ ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ РОСТУТЬ ДАЛІ. ЖИДІВСЬКЕ НАСЕЛЕННЄ В МІСТАХ ГОЛОДУЄ.

МОСКВА (СССР), 22. квітня. — Не зважаючи на всі заходи, які робить радянський уряд в боротьбі з економічною кризою, вона все збільшується. Останніми днями в Москві відбулася спеціяльна нарада з представників селянсько-робітничої інспекції та кооператив для вияснення причин зросту цін на всі товари, що їх кооперативи продають населенню.

Представники радянської кооперації дали докази, що вони вже тепер торгують собі в убуток. А міжтим з кождим днем все більш дорожіє. Тому годі думати про зменшення цін на товари першої потреби. Найбільше лихо в тому, що ціни ростуть на харчі, мануфактуру та инші фабричні вироби, які потрібні населенню для щоденного вжитку.

Московська комуністична ґазета „Емес" повідомляє, що до неї надходять від жидівського населення ріжних міст радянського союзу численні листи, в яких автори скаржаться на голод, а передовсім на недостачу хліба серед Жидів. В Берліні зорґанізувався спеціяльний жидівський комітет, що буде пересилати до СССР мацу для Жидів, щоби хоч цим помогти голодуючим.

В ЛИТВІ СТРАШНИЙ ГОЛОД.

ВИЯВЛЕНІ ВИПАДКИ ЛЮДОЇДСТВА СЕРЕД ГОЛОДУЮЧОГО СЕЛЯНСТВА.

КОВНО (Литва), 22. квітня. — Голод у Литві охоплює все більшу скількість селянського населення. Вже тепер він набрав надзвичайно грізного характеру. Дійшло до того, що почали траплятися випадки людоїдства.

В одному селі зареєстровано випадок, що молода селянка, Каупіс, убила свою 70-літню свекруху, щоби її тілом годувати себе та своїх дітей. Подібні випадки почали все частіше траплятися в ріжних селах, охоплених голодом.

АРЕШТ ТУРЕЦЬКИХ КОМУНІСТІВ.

ЦАРГОРОД (Туреччина), 22. квітня. — У Смирні та Стамбулі турецька поліція арештувала 22 комуністів, що належать до турецької комуністичної партії. Їх обвинувачують у поширенню комуністичної пропаґанди в Туреччині в інтересах чужої держави. В арештованих знайдено багато відозв та иншого пропаґандного матеріялу.

ХОРВАТИ БЕРУТЬСЯ ДО АКТИВНОЇ БОРОТЬБИ.

ЛІДЕР ХОРВАТСЬКОЇ ФЕДЕРАЛІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ, Д-Р ПАВЕЛИЧ, ЗАЯВИВ, ЩО ХОРВАТАМ ТРЕБА БОРОТИСЯ ЗА СВОЇ ПРАВА ШЛЯХОМ ПОВСТАНЬ.

СОФІЯ (Болгарія), 22. квітня. — В Болгарії перебував якийсь час вожд хорватських федералістів, д-р Антін Павелич, що приїхав до Болгарії з Відня, куди він був утік із Загребу підчас установлення диктатури ґенерала Živковича в Югославії. У пятницю Павелич конферував з революціонерами-вождами Македонців про методи й способи революційної боротьби. Він говорить, що дотеперішна боротьба Хорватів за свої права не дає наслідків, а тому треба перейти до повстань і до тих засобів, яких уживають Македонці.

В болгарських ґазетах видруковано без жадних коментарів декларацію Павелича та македонського революційного комітету. Тепер Павелич виїхав до Туреччини, де думає розпочати пропаґанду проти переслідуванњ Турків та магомедан у Югославії. Сербські ґазети обвинувачують болгарське правительство, що воно потурає „зрадникові Югославії" Павеличові в його протидержавній акції.

ШЕЙНМЕНА ЗВІЛЬНЕНО.

НЕСПОДІВАНО ЗВІЛЬНЕНО ЗІ ВСІХ ПОСАД ШЕЙНМАНА, ДИРЕКТОРА ДЕРЖАВНОГО БАНКУ СССР.

МОСКВА (СССР), 22. квітня. — Цілком несподівано й з невідомих причин звільнено Арона Шейнмана зі становища директора державного банку, заступника комісаря фінансів і з инших відповідальних становищ.

Шейнман недавно був у Ню Йорку, де вів переговори з ріжними фінансістами від імени державного банку СССР, а також переговорював про збудування в СССР американських автомобілевих фабрик.

Звичайно для чужинців кореспондентів не буває секретом поступовання ріжних правительств у їх внутрішних справах. Лише в Москві все стараються закривати завісою таємничости. Але таємничість не зможе здобути більше збіжа від селян, не зможе також збільшити запасу золота в державній касі, а також не може закрити того, що вісім місяців тому Шейнман був проти випуску нових паперових грошей на чверть біліона рублів. Так говорить кореспондент „Таймса", Дюрант.

ДЕНЬ УРОДИН РИМУ.

РИМ (Італія), 22. квітня. — Фашисти відсвяткували врочисто 2682-й рік від заснования Риму. В поході по вулицях Риму брало участь 100,000 молодих фашистів у віці від 12 до 16 літ. В одному з парків Риму Мусоліні витав свою молоду ґвардію.

Разом з тим свято заснования Риму відсвятковано відкриттям багатьох громадських робіт, як наприклад роспочаттям будови моста через ріку Тибр, нових доріг з Риму до моря і т. д.

БОРОТЬБА З ФАЛШУВАННЯМ ГРОШЕЙ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 22. квітня. — У суботу підписали 23 держави міжнародній договір по боротьбі з фалшівниками монет. Серед підписаних є також СССР. Американський делеґат заявив, що заки підпише цей договір, треба йому представити його у Вашингтоні.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

З ПРИВОДУ РЕПАРАЦІЙНИХ ПЕРЕГОВОРІВ

Все йде й скоро минає. Та все таки перед малощо більше як 10 літами годі було собі уявити, що вже так скоро побачимо в Парижі німецьких делегатів, які будуть валити ті „незмінні" постанови, що їх напечатано в версальськім договорі.

Тому десять літ Німеччина мовчки приймала те, що їй подиктували. Сама вона опинилася над пропастю матеріяльного й морального банкротства. Забрали їй заморські кольонії, розділили землю данціґським коридором, забрали багатий Шлеск й багатства в рурській области, а дотого знищили її торговельну фльоту й обтяжили важкими репараціями. І треба було схилити голову й все те приняти й виповнювати. Всі думали, що отсе розбито не тільки німецьку буту, але й німецьку могутність.

А тепер бачимо, як в тім самім Парижі, де накладали на Німеччину важке ярмо, німецькі делегати малощо не розбивають репараційних нарад і не дуже спішаться підписати договір, що є початком останньої фази ліквідації антантського побідоносного диктату. Німеччина не почувається ще в такій силі, щоб зірвати всі пута, які їй наложила антанта, але ми бачимо, що з кождим роком ті пута тріскають. Німеччина вправді ще не виступає при репараційних переговорах проти важности версальського договору, але вона квестіонує його постанови з иншого боку. Німеччина твердить, що вона не всилі виконати своїх репараційних зобовязань, коли не буде знесений данціґський коридор, коли їй не звернуть давних заморських кольоній, або не признають нових, коли не направлять тої шкоди, яку Німеччина має через поділ Шлеска й коли не заберуть з Надренії французького війська й не віддадуть Німеччині долину Сари.

Такі домагання викликали серед держав колишньої антанти, а особливо у Французів, справжній переляк. Вже пишуть про нове замішанне й нову війну в Европі. Та всі ті заключення йдуть задалеко. Німці знають, що ще не прийшла пора на остаточну ліквідацію їх поневолення. Вони знають, що той момент ще прийде й тому вони тільки пригадують світови свої претенсії, яких вони не думають зрікатися. Німеччина свого досягне скорше чи пізніше, а памятаймо, що її досягнення будуть получені з операцією Польщі й з ревізією тих договорів, що заважили на поневоленню західно-українських земель.

При тій ревізії готові скористати й Українці. Але тоді, коли зможуть витворити з себе силу. Бо й Німеччині сьогодні тільки диктувалиб, колиб вона не була знайшла сама в собі стільки сили, щоби двигнутися з хаосу і руїни. Сьогодні уявляє вона силу й з нею числяться. Те саме буде й з Українцями.

UKRAINE KEEPS SOVIET MOSCOW AWAKE NIGHTS

Is Revolt Powder Keg Awaiting Match.

By Mark Rasumny.

(Chicago Tribune Press Service).

(Chicago Daily Tribune, April 18, 1929).

ON BOARD THE KHARKOV-MOSCOW TRAIN, April 17. — I doubt if there is a better place in the world for making chance acquaintances than the railroad car. While traveling, people lose their habitual reserve and silence. Here one can hear many stories. This is especially the case in Russia, for while traveling Russians act as though the car were their home and that the other travelers were members of their families and friends.

During my journey through the Ukraine I spent more than a week on the trains. At present there are few sleeping cars on the Russian railroads. There are no longer first, second, and third class traveling facilities; instead, they have hard and soft classes. In the former travel the workers and the peasants and in the latter the communists and officials.

I met scores of people during my journey. They belonged to all classes. In the cars in which I crossed Russia and the Ukraine flashed before me in kaleidoscope fashion, communists, government officials, foreign technicians employed by the government. Red army officers and soldiers, teachers, professors, doctors, clergymen, agriculturists, radfacovsi and vusovetz (students), engineers, painters, and writers, sailors and last and most important, agents of the Gay Pay Ou (state political police, "cheka"). What surprised me was that once in the car they all seemed to forget what position they occupied and joined in the general conversation.

Bumps Make Conversation.

How can this be explained? The answer is that the Russians trains proceed slowly and railroad journeys consume days instead of hours. The bumpy roadbed makes reading difficult and besides it seemed to be that everybody in Russia had something on his mind and wanted to get rid of it through talking.

It is both remarkable and characteristic that these free for all talks only take place while the train is moving. So long as the wheels rattle and the coach bumps along the roadbed everybody curses or defends bolshevism. But when the train slows down before a station most of the passengers recollect that there is a policeman on the platform and that they have been talking high treason before communists and chekists and there is a sudden silence.

On the Ukrainian railroads the chief theme of conversation concerned the possibility of the Ukrainian Soviet Republic breaking away from Great Russia and becoming an independent state. Ukrainian communists always denied that such a feeling existed when I questioned them and the deputy commissar for foreign affairs, Kulik, in Kharkov, and said such rumors were worthless.

But I found the separatist movement in importance among all classes of inhabitants and frequently I heard bitter quarrels between Ukrainians and White Russians on whether or not Russia was going to disintegrate into separate independent states.

Patriot Speaks His Mind.

The argument I will relate began at the station Nikolaev. In Ukrainian the name of the town is Mikolaew and on the station both names are painted the Ukrainian one on top. A Great Russian, a man from Moscow, in our compartment asked his Ukrainian companion scornfully: "Do you find Mikolaew more beautiful than Nikolaew? If I had my way I would abolish this incorrect spelling. The idea of placing the Ukrainian name first! Why, Nikolaew has been called by its Russian name hundreds of years and now you have to go and change it. I'd like to abolish the entire Ukrainian language."

His neighbor said nothing, but from the other end of the seat came a reply.

"You are mistaken, dorogoy Tovarischtsch" (dear comrade), this voice, that of a Ukrainian, said quietly. "Nikolaev has always been a Ukrainian town and it was the Russians who originally changed its name. Perhaps we will be the first to abolish the incorrect inscription Nikolaev and perhaps we will do away with Great Russia in our country. It is about time you people in Moscow realized that we are not a Russian province, but the wide, free Ukraine."

"Where do you get that stuff," chimed in another passenger. "On the contrary, we must be satisfied. The policy of 'Ukrainization' is progressing with gigantic steps. People with half their lives behind them are sitting down with an A-B-C book and learning to read and write their language. We are subjects of the Union of Socialistic Soviet Republics and we have to follow where the Moscow dictatorship leads. I also am a Ukrainian and I can state in this respect I can wish for nothing better."

"You are not a Ukrainian," returned the patriot. "You have not the blood of our Saporoshtzi, our Schevtschenko and Skovoroda. You are satisfied with the crust thrown to you by Moscow. It is sufficient for you to see the names of the railroad station in Ukrainian and to read the Kharkov Commust, which is printed in Ukrainian. But don't you see that all this communist propaganda is only to destroy our nationality and make us international?"

"What we want is political independence. We have had enough commissars and decrees from Moscow. Our heroical country does not need to be taught to walk like a child. We have had enough experience to govern ourselves."

Such a conversation continued hours and it was only one of many which I heard. These are the thoughts of the Ukrainian educated classes who desire complete separation from Moscow. This tension is growing.

The dissatisfaction with the Moscow regime has intensified into hatred. The bolsheviks in Moscow have drained all the grain from the Ukraine for other parts of Russia and for export abroad. The produce tax compels the Ukrainian peasant to pay far more of his crop to the government than does one from the other Russian provinces.

Keeps Moscow Awake Nights.

This situation is keeping Moscow awake nights, for if the Ukraine ever broke away from Great Russia it would mean the end of Great Russia and also of bolshevism. To counteract this rising tide of separatism Moscow is endeavoring to win the support of the Ukrainian intelligensia.

Despite all Moscow's efforts this nationalistic movement toward complete independence is growing and strengthening under the economic disaster of bolshevik rule. Whether Moscow will permit Ukraine to secede without a civil war is a question and if this ever comes bolshevism will face its supreme crisis.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО З ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

„УЩАСЛИВИВ" РІДНИЙ КРАЙ!

Д-р Назарук в ролі морального санатора.

І в рідним краю похитували дехто головою, коли доходили до нього слухи про ту боротьбу, яку мусіла повести здорово думаюча частина української еміґрації проти того, що голосив тут д-р Назарук, коли був редактором „Січи" й „Америки".

Стративши всяку опору в громадянстві тут на імігpaції, вернув д-р Назарук до старого краю. І як тут тішився попертям еп. Богачевського, так знайшов собі в краю ревного покровителя в особі еп. Хомишина. А раз є покровитель, то є й хліб. В той спосіб став д-р Назарук редактором „Нової Зорі", органу еп. Хомишина і його кругів. Маючи в своїх руках газету, почав д-р Назарук спасати рідних братів в краю. І дописався за короткий час до того, що його й у рідним краю поставлено поза скобки всякого народного життя.

Та д-р Назарук далі пише „проповіди", які в старім краю розбирають головно з гумористичного боку. З тої нагоди львівське „Діло" пише ось що:

„Заки в приступі доброго гумору будемо мати час, щоби присвятити кілька слів особі головного редактора „Нової Зорі" д-ра Осипа Назарука, нині, замісць відповіди на його „проповіди", скажемо коротко ось-що: Вся дотеперішня політична еволюція д-ра Назарука занадто нагадує кінову фільму, щоби він мав право виступати як санатор нашої політики. Чи в те, що проповідує нині довголітний соціяліст і завзятий атеїст, вірять власники та читачі „Нової Зорі" — це їхня внутрішня справа. Але ми не маємо ніяких даних, щоби брати поважно д-ра О. Назарука в його черговій ролі „покаяного" грішника. Д-р О. Назарук розділяє професійно „моральні науки" не тільки нам, світським людям, але навіть заґалові духовенства, яке встиг уже розбити на ворогуючі між собою табори.

„В інтересі його власного ще недавнього минулого, яке знає неодин з нас прегарно, лежить те, щоби він не занадто часто аґадував моральні принципи. Хіба, що він проповідує таку заповідь, сформулювану одним сатириком: „Робіть те, що я кажу, а не кажіть того, що я роблю".

СПРОСТОВАННЕ ПРОТОКОЛУ.

В протоколі з нарад комітету злучених відділів з Джерзи Сіти, на котрих було ухвалено котрі місцевости запрашають ся до участи в поході, не хотячи пропущено місцевість Лінден, Н. Дж.

На упімнення істнуючого там відділу У. Н. Союза ч. 306, тов. ім. Івана Франка, яке згоошується до участи в союзовім святі, якого улаждженем цей комітет займається, отсим туюпомилку „простується" а заразом ще раз повторяється, що проситься всі доокол ичні відділи У. Н. Союза.

Перепрошуючи за помилку, остаємось з братським поздоровленням.

За Комітет:

Михайло Косовоцький, секр.

У адвоката.

— Приходжу до пана меценаса за порадою. Мій сусід Стефан вибив мені два зуби!

— Алеж то дурниця! Змусимо його заплатити вам відшкодування.

— Шкода, бо він не жие...

— Як то?

— Бо як драбуга дав мені в лице, я не витримав і його забив.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ГЕТЬМАНСЬКИЙ СУД

(Історична повість).

(15)

— Я, тебе, голубко? Я провинився, бо не шанував тебе, як треба було. Чи й пив і тим запропастив тебе. Але Бог свідком, що я витерпів. Ще й тепер не знаю, як се скінчиться. Я тебе знайшов, але... Ти цариця, велика пані. А я? У мене лиш стільки, що дві руки і десять пальців.

— Пусте, пані! Якось то буде. Добре, що ми знайшли себе. Про решту побалакаємо. Але ходім далі в сад, бо Юрко прийде з горівкою. Він дурний, але... саме того, що дурний, готов наробити біди. Ти чув, як вищебетав, що я пю горівку. Міг би затямити собі дещо з того, що почув і готов коли вищебетати. Зарізавби нас.

Потягла Кравчука в глубину саду і знов кинулася йому на шию. Чули голос Юрка, котрий кликав маму, але що то було подальше, не звертали на се уваги. На добавок, пяні щастем, не думали про ніяку небезпеку. Аж коли минув перший шал, стали наслухувати, чи не кличе Юрко, чи не йде хто. В саді було тихо. Гетьманова стала перша на глити до повороту:

— Вертаймо до лавки!

— А як там Юрко? Тяжко буде балакати.

— Нехай буде. Він був небезпечний тільки в першій хвили. Про решту можемо балакати так, що він не зрозуміє.

Вернули і зрозуміли, чому Юрко вже не кличе їх. Лежав біля лавки на землі і кліпав очима. На лавці стояла фляшка. Гетьманова зрозуміла, що сталось, бо вона знала Юрка. Знала, що він дуже заглядає до її фляшини.

— Він пяний! — сказала. — Я забула, що він хоч ще така дитина, любить ковтнути. Я забула, що післати його по горівку, то те саме, що войка впустити між вівці. Не знайшов мене тут, отже скористав з сього і сам напився. Коби не заборгато.

Вхопила фляшку, потрясла нею коло уха і додала:

— Не багато вицідив. Тільки добру чарку. Але для нього й сього досить. Напиймося й ми!

Приклала фляшку до уст і стала цідити. Випила половину і подала фляшку Кравчукови:

— Випий решту і фляшку сховай.

— Я вже не пю. Від тоді, коли я тебе про... коли тебе украли, не пю.

— Тільки нині, бо то наше весілля. Друге весілля.

Кравчук взяв фляшку, ковтнув раз і всунув в кишеню. Гетьманова піднесла Юрка і поклала на лавці, кажучи:

Юрко пяний, нічого не зрозуміє. Хочби й дещо зрозумів, не затямить. Тепер можемо свобідно побалакати. Розкажи мені, куди ти за весь той час обертався, що робив. Чи ти случайно попав сюди, чи може знав, що я тут і прийшов до мене?

— Про все те можу розказати тобі колись пізніше. Тепер мусимо не балакати, а зробити щось, щоби як найскорше вихопитися відси.

Вона здивована глянула на нього і спитала:

— Вихопитися? Відси вихопитися? Та нащо і куди?

— Питаєш нащо? Питаєш куди? Я ще сам не знаю, куди, коби тільки відси.

— Але чого відси," питаю?

— Або ти не думаєш вернути до мене?

— Чиж я вже не вернула? Чи я не з тобою?

— Поки нема гетьмана, ти зі мною. Але що буде, як він верне? Другої розлуки я не пережив би.

— Гетьман не так скоро верне.

— Всеж таки верне. А я тебе не лишу тут. Втікаймо відси обоє. Зараз завтра. Зберім до купи всьо, що маєш цінніше. Я виведу за сад пару коний і лишу в скритку заразза огорожею саду. Як ти не годна перелізти через пліт, то я виберу діру. Нею пролізеш. Сядемо на коні і ніяка погоня не знайде нас.

— Ти вдурів? Вартові при дорозі ще ніколи не бачили мене на коні. Цікаві, що се за диво, слідкувалиби за нами. Кажу тобі, не квап, бо наробиш біди мені й собі. Сиди тихо, коли тобі тут добре. Хату маєш, хліб маєш, мене маєш. Покищо мною не потребуєш з ніким ділитися. І мені добре тут. І в достатках живу і тебе маю. Тебе одного!

— Але як гетьман верне, то все те зміниться.

— Кажу тобі, що до того ще далеко. Також Бог знає, чи взагалі верне. Гадаєш, що кулі мають очи і будуть саме його виминати? Як біда схоче і він таки верне, то я буду про се знати бодай тиждень раніше. Аж тоді подумаємо, що нам діяти.

— Юрко спить. Лишім його тут на лавці і ходім ще раз далі в сад.

— Та ходім. Але напиймося!

— Не хочу пити. Може иншим разом, не тепер.

— Саме тепер, бо то наше весілля. На весіллю все всі пють.

— Саме того, що весілля... що таке весілля, не буду пити. На таким весіллю треба мати тверезу голову і добре пильнуватися, щоби з плечей не злетіла голова. Мусимо бути обережні!

— Моя голова видержить дуже багато. Давай фляшку!

Кравчук вийняв фляшку і подав їй. Вона, прикладаючи до уст, сказала:

— Як ти не пеш, то я випю решту.

Не випила всього, бо Кравчук вихопив з її руки фляшку і решту горівки виллляв на землю. Обіймив її стан і повів далі між густі вишні. Коли вже зайшли в гущу, він спитав:

— Сюди до саду, окрім тебе і Юрка, ніхто більше не заходить? Не наскочить хто на нас? Не підгляне?

— Як гетьман дома, то й він часто сидить тут. Деколи заходить Катря, але мало коли. Кождий має свою роботу. То тільки я тут така пані, котрій вільно пеститися і дармувати. Тепер тут цілком безпечно. Коби тільки той Юрко не бігав так за мною!

— Хочби й не бігав, то таки не скажу, щоби було цілком безпечно. Як люди побачать, що кождої днини одною порою в садку я й ти, то зацікавляться. І случай може наднести когось. Таки не добре так. Днина до роботи, не для любощів. Було би ліпше, якби ми були самі у власній хаті.

— Тут так, неначеб то була наша власна хата.

— То не хата, то сад. Над нами чисте небо. А що буде в негоду? Коли вже знаю, що ти тут, я без тебе й одної днини не видержавби. І тут лише в білу днину можемо зійтися. На таке Бог дав ніч. Щоби зійтися в ночи, треба мати хату.

— Є й хата. Я ночую в хаті. Вікно виходить в сад. Вигоський з жінкою сплять в другім кінці двора. Дівчата також. Поки нема гетьмана, хату маємо обоє. Ліпшої не треба.

— Колиж бо з тобою спить Юрко.

— Він спить в ліжку гетьмана.

— Але не як камінь.

— Буде спати, як камінь. Запою його.

— Нині він вже пяний. Нині небезпечно ще додавати йому.

— Ти вже нині хотів?

— А чомуж би ні? Що має бути, нехай буде зараз.

— Чи на нині вже не досить тобі?

— Досить? По такій довгій розлуці?

В тій хвили, від них пару кроків за тином заіржав кінь. Гетьманова поблідла і шепнула:

— А то що?! Нещасте вже є. Там хтось на підслухах. Щасте, що його кінь перестерігає нас. Втікаю.

Кравчук обіймив гетьманову, пригорнув до себе і успокоював її:

— Не бійся, не втікай, бо то мій кінь. Я й забув, що лишив його там.

— Та чого?

— Колись розкажу. Зараз пущу тебе і піду по нього.

Увільнившися з обіймів Кравчука, гетьманова сказала:

— Іду по Юрка, тай до хати. Той твій кінь такого жаху нагнав на мене, що вже боюся сидіти тут з тобою. Нині послідний раз ми зійшлися в саді. Як сама не забалакаю до тебе, то ти до мене тут більше не приступай. Серед півночи дожидаю тебе в хаті. А добре пильнуй, щоби ніхто не побачив, що ти ідеш до саду, або що підходиш до мого вікна. Якби хто підстеріг, то розстанешся з твоєю головою. Тоді й за свою не ручу.

— Люди вже привикли, що я в теплу ніч сплю в саді. Не будуть дивуватися, не підглядати.

Гетьманова відійшла. Кравчук переліз через пліт, сів на коня і ворітьми вернув до двора. Коли смеркалося, взяв дергу і пішов у сад. Ніхто не йшов за ним, ніхто не дивився.

Від тої днини в Суботові дещо змінилося. Кравчук зголив бороду. Всі гадали, на те, щоби вартові бодай в бороді не пізнали, провірюючи, чи він в ній не виносить що з робітні. Ніхто не знав, що то гетьманова хотіла, щоби він був назад такий, яким був ще тоді, коли вона полюбила його. Гетьманова, котра до сеї пори все вставала рано, разом з иншою челядю, стала висиплятися до полудня. Виправдувалася тим, що через безсонницю не годна скоро вснути і засипляє, аж коли вже зачинає займатися на світ. І Кравчук вставав тепер пізніше, пізніше йшов до роботи. Але свою роботу все зробив, бо й пізніше виходив з робітні. Деколи до самого полудня не виходив. Ніхто не знав, що він тоді робив, де був. Ніхто не бачив, щоби кудись виходив. Надходив звичайно з саду.

(Дальше буде).

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

Ч. 60.

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Члени від. 12 УНС в Йонкерс, Н. Й., зібрані на спеціяльнім мітінґу, висказують своє здивовання з приводу декотрих конвенційних проектів. Здавалося, що після того, як минувша конвенція рішила проголошувати тільки такі проекти, які будуть на відділових мітінґах предискутовані й одобрені, то не буде місця на демагогічні проекти, обчислені на все инше, лише не на добро організації. Та, на жаль, на сторінках „Свободи" мож читати проекти, яких рішучо виконати не можна, а які вносять баламуту між членів і делеґатів.

І так, богато баламути роблять ті проектодавці, що порівнують У. Н. Союз з компаніями асекураційними, хотяй знають, або по крайній мірі повинні знати, що УНС се організація запомогова, а не компанія асекураційна. Вони знають, або повинні знати, що для асекураційних компаній і для запомогових організацій є осібні і відмінні державні закони; що для запомогових організацій є инші табельки для обчислення вкладок, а инші для обчислень асекураційних премій, та що взагалі нам не можна рівнятися з асекураційними компаніями, бо ми такою не були, не єсьмо і ніколи не будемо.

Не дивуємося проте, що деякі відділи, начитавшися таких проектів, проектують від так від себе: „Змінім членські грамоти на асекураційні поліси"! От до якого абсурду доводить несвідомість чи демагогія!

Ті, що в демагогічний спосіб порівнують У. Н. Союз з асекураційними компаніями, і то найбільшими в світі, знають добре, з ким нам рівнятися треба! Однак вони не рівняють У. Н. Союза з иншими сього рода організаціями американськими або чужинецькими, як пр. "Elks", "Eagle", „Muse", або зі Словенською Єднотою чи польським Звйонзком, які хоч о много від нас більші, щойно забираються завести в себе те, що У. Н. Союз вже завів. Ми маємо у себе ендавмент і ріжні инші роди обезпечення як для дітей, так і для повнолітних, яких нема в инших запомогових організаціях. Вони є у нас, але членів у них мало, бо, як кажуть проектодавці, треба ще завести дивіденди й проценти, та оплату агентів, лікарів і т. п., як це мають у себе асекураційні компанії. Вони не хочуть зрозуміти, що У. Н. Союз не є асекураційною компанією, тай що многі стейти на це запомоговим організаціям не позволять. Многим проектодавцям все таки видається, що конвенція У. Н. Союза це найвисше законодатне тіло, й що делеґати схонуть, то можуть ухвалити й виконати, без огляду на закони даного стейту! Инші знова проектодавці бачуть лише це, що У. Н. Союз має понад 2 міліони долярів і щб така сума вистарчилаби не лише на оплату секретарів, на дивіденди, проценти і т. п., але з тої суми можнаби було навіть виплатити делеґатам по $5,000 і відразу богачами їх зробити! Всі вони одного лише не бачуть, а саме того, що той Союз зі своїми 2 міліонами долярів винен родинам своїх членів понад 25 міліонів долярів, яких не має, а які мати колись мусить! І тому, на думку нашого відділу, 17 гол. конвенція повинна застановитися не над тим, як придбаних за 35 літ 2 міліони позбутися, але в який спосіб бракуючих 25 міліонів дістати і то як найскорше!

Свіжої іміґрації мало прибуває, а ми всі умирати мусимо! І тих 25 міліонів нам буде потрібно в коротшім часі, ніж треба було на зложення тих 2-ох міліонів, що їх тепер маємо. Тому не дурім себе самих і не рівнаймо себе з біліоновим капіталом Метрополитен або Ню Йорк Лайф Іншуренс! Не дивімся, якби цей незначний маєток розібрати тай дальший зріст вкоротити! Не шукаймо нових зобовязань, яких ми виконати не годні, але загріваймо себе до спільної праці, щоби ми були в силі виконати зобовязання, які ми досі на організацію нашу вложили.

Та хоч не можна нам рівнятися з асекураційними компаніями щодо асекуровання, так є деякі прикмети в асекураційних копманіях, які є підставою їх сили і розвою, на які нам треба звернути нашу увагу. Хто коли чув, щоби асекураційні компанії думали про таке, щоби викидати досвідчених, довголітних і користних своїх робітників? Хто бачив таке, щоби компанії зміняли своїх робітників тому, щоби дати можність і другим людям асекураційного діловодства навчитися? Чи моглаби асекураційна компанія довго істнувати, якби завела таку норму, що ніхто в ній працювати не може довше як 4 роки, як се проектують деякі для уряду У. Н. Союза? Що сталось би і з найбільшою асекураційною компанією, якби вона мусіла руководитися такими, як наші, мудрими проектами конвенційними, що-річною зміною відділових, а що 4 роки головних урядників?

Біда з нашими дотеперішними проектами є та, що проектодавці, пишучи проект на конвенцію У. Н. Союза, одні мають на думці політику, і тому, що у нас нема свого парляменту, де моглиби ріжні політичні партії за чуби водитися, хотілиби таке завести на конвенції У. Н. Союза! Другі, пишучи демагогічні проекти надіються в той спосіб дістатися до головного уряду У. Н. Союза! Ще инші видять 2 міліони долярів і їм здається, що моглиби щось з того для себе скористати! Але проектів дійсно добрих для орґанізації, для її скріплення і збогачення, дійсно дуже мало!

Щодо членів У. Н. Союза, які є в Союзі ввесь час від його заснования й нині старі, нездібні до праці та дуже часто убогі, що не мають звідки своїх вкладок платити, пропонуємо, щоби тим членам з фонду запомогового уділити кождого року стільки запомоги, скільки виносять їх річні вкладки до У. Н. Союза.

Проект поданий свого часу одним відділом УНС, щоби священиків не вибирати делеґатом чи урядником У. Н. Союза, є такий нерозумний, а в додатку низький і злобний, що лише нечесть членам УНС приносить. Ми свідомі цього, хто закладав У. Н. Союз і хто перший став видавати нинішний часопис „Свободу"! Ми знаємо дуже добре, що на загал ми маємо священство наше таке патріотичне, народолюбиве й демократичне, що жаден инший нарід на світі тим похвалитися не може! Тому ставити цього рода проєкти се більш ніж нетакт! Кому не подобається бачити священика урядником У. Н. Союза, най на нього не голосує і не вибирає, але публично таке писати, се ганьба не лише для цілої орґанізації, але й для цілої нації.

Щодо редаґовання „Свободи" і вмішування її до справ церковних, ми є певні, що та справа буде широко і точно представлена і обговорена самими редакторами і делеґатами на конвенції. Скажемо від себе лише коротко це, що годі у нас поставити границю межи народністю й релігією, а зглядно церквою, бо так, як наша церква не може істнувати без нашого народу, так наш нарід не може задержати своєї національности без нашої церкви. Ця справа мусить бути і певно буде точно пояснена делеґатам на конвенції.

Вкінці справа Сиротинця-Захисту є дуже важна, і над нею сьогорічна конвенція мусить глибоко і добре розважити.

Зібрані досі жертви на Сиротинець-Захист вказують на факт, що сирітська доля не є байдужна загалови нашої іміґрації. Кождий з нас, хоч може сам в молодім віці сиротою не лишився, потерпає, що може лишити сироти по собі. Ніхто може так глибоко не відчуває сирітської долі, як наш поневолений нарід, який цілий мов сирота в порівнанню з другими державними народами. Для того не диво, що на сам звук слова „сирота" щемить українське серце і убога рука дає скромну жертву. Не диво, що ми на тую ціль вже зібрали таку добровільну жертву. Але і тут виринають демагоґічні голоси, що те ніжне чувство загалу для сирітської долі хочуть використати для своїх особистих цілей. Хтож бо за тую нещасну сирітську долю найбільше горлає і які проекти подає? Ми ще не чули голосу самих сиріт ні старців немічних! Ми не чули голосу навіть тих, що на цю ціль свою лепту від себе зложили. Але головно чуємо крик тих, що без подання розумного і річевого пляну проливають крокодилячі сльози, щоби вказати, яке у них мягке і чутливе серце. Ми маємо вже комітет, який дав доказ, що вміє жертви збирати. Маємо голоси, щоби Сиротинець вже будувати. Але покищо ми не знаємо навіть цього, скільки тих сиріт у нас найдеться, бо, о скільки нам відомо, ніодин відділ не виповнив і не звернув формулярів, які теперішний комітет розіслав, щоби одержати потрібну до дальшої праці статистику. Факт, що до сеї пори ні сироти, ні старці тою справою не заінтересувалися і до своїх відділових урядників не зголосили, це каже нам звернути увагу нашу на слідуюче: Ми жиємо в державі многих благородних і добродійних інституцій, підпираних міліонерами філянтропами. Кромі цього кожда муніціпальна громада має відповідні фонди на підмогу сиротам і старцям. І наші сироти та убогі старці дістають від них поміч. В Америці сироти не тиняються попід плоти і рук за милостинею не простягають. Тут істнує множество благородних товариств, які мають зорґанізований апарат і потрібні фонди для ровзедення опіки над сиротами і потребуючими помочи. Ми є свідками, що вдови й сироти одержують поміч і опіку, які ми не в силі дати. Томужто сироти і старці мусілиби вперід знати і бачити, яку поміч і опіку ми їм дати можемо, заки відречуться опіки і помочи, яку тепер від американських інституцій дістають. Проте ми мусимо перше таку інституцію збудувати і доказати, що ми її успіємо удержати і ліпше утримати ніж американські, а щойно тоді апліканти найдуться. Дальше, коли ми хочемо будувати таку велику інституцію, яка має тревати не короткий час, але „на віки", зрозуміла річ, що ми мусимо під таку інституцію положити сильний і трівкий фундамент, бо инакше все розлетиться. Кождий се легко зрозуміє, що сього рода фундамент, як жебранина і добровільні датки, це не є жаден фундамент, і на нім такої інституції будувати не можна! Томужто смішно писати про се, що хтось там сам не повстидається на таку ціль, як Сиротинець, жебрати! Як ми не в силі побудувати Сиротинця-Захисту, який мігби удержатися в бизнесовий спосіб і о власних силах, щоби він не був тягаром для нікого, а навпаки, щоби був славою для нашого народу і честю для тих, що з того Сиротинця-Захисту користатимуть, то радше не дурім себе ні других, не плачмо над тими сиротами, бо все це облуда і демагоґія! Ми бачимо і маємо вже досвід, що такого Сиротинця, як є в Филаделфії, або такого, як має Соединеніє, ми удержати не годні. Для приміру скажу, що сиротинець Соединенія, який має 300-акрову фарму, при найскромнішій теперішній господарці видає річно на удержаннє сиріт (є їх тепер 230) понад $85,000, а сплачуючи проценти від морґечу, який мають на фармі і будинках, понад 120 тисяч долярів річно. Стільки видає Соединеніє, яке має понад 90 тисяч членів, які платять 1 доляра на рік і два чи 3 центи на шкільний фонд, який є зужитий на сиротинець. Що зробить „Союз", який має лише 20 тисяч членів! Колиби кождий член платив річно $1 на сироти, се лише 20 тисяч на рік! Відтак, що нам з такого сиротинця, який остаточно вигодує дітий, кажім до літ 16, а відтак, розуміється, їх відпустить. Що ті діти-сироти робитимуть, вийшовши з Сиротинця? До якої роботи вони возьмуться, коли їх жадної роботи не навчили?! Чи хто над тим застановляється? Томужто, коли бесіда про сиротинець, то не треба думати лише про це, як ті діти „вигодувати", аби з голоду не повмирали, але важніше далеко ніж се, чого дітей тих навчити, щоби вони, вийшовши з того сиротинця, були пожиточними горожанами сього краю і славою нашого народу. Длятогож слідуюча конвенція нехай не звертає уваги на демагоґічні голоси над сирітською долею, бо від того їх доля не полекшає, але най зробить відповідні кроки до осягнення того, що ми тепер чи пізніше мати повинні, коли хочемо, щоби по нас лишився слід розумної праці, а не лише відгомін невмістної риданини. Ми, що правда, не в силі мати відразу у себе щось такого, як має прим. американська орґанізація "Muse", бо і вона не відразу дійшла до того, що тепер має. Але що ми лише в силі, це повинні зробити! З помилок других скористати і навчитися не робити у себе того, що другі початкуючі у себе зробили, й грубі гроші за се заплатили.

В надії, що сьогорічна конвенція принесе більше користи і добра для дорогої нашої орґанізації, ніж всі попередні, або по крайній мірі бодай стільки добра для нашої орґанізації принесе, скільки вона коштуватиме, — желаємо Вп. Делеґатам і Урядникам найкращого успіху в праці над добром орґанізації і нашого народу.

За уряд Бр. св. Андрія, від. 12 УНС в Йонкерс, Н. Й.:

Семен Фецко, предс.;
Петро Федорко, кас.;
Захарій Федорчак, секр.

Ч. 61.

ЛУДЛОВ, МАСС.

Тов. ім. Ів. Франка, від. 253 У. Н. Союза, ухвалило такий проект на 17 конвенцію Українського Народного Союза.

1) Часопись „Свобода" повинна виходити в більшім форматі, бодай на 6 сторін. „Свобода" є тепер найцікавійшою часописю, тому Конвенція повинна її побільшити.

2) Секретарі місцевих відділів повинні побирати малу платню з головної каси У. Н. Союза, а цю платню можна покрити з котрогось фонду. Це заохотить їх і на далі працювати щиро для добра У. Н. Союза.

3) Щоби при кождім відділі У. Н. С. утворити так звану сторінку новостей, де лише істнують відділи У. Н. С., щоб такі були друковані в „Свободі". Такими новостями можуть бути відомости про заробітки, про працю, про безробіття, страйки, просвіту, аматорські кружки, клюби й т. д.

4) Булоб непрактично й для орґанізації шкідливо, щоби редакторів вибирала Конвенція, бо тоді головний уряд не малби впливу на редакційний персонал, бо вибрані Конвенцією редактори відвічалиб лише перед Конвенцією, а не перед урядом. Отже це являється непрактичним, ані корисним.

5) Щодо „Свободи", то також проба зарядити, щоби в ній було більше місця для поучаючих статей, а менше для оголошень, бо чується нарікання членів, що „Свобода" лише одною четвертиною служить для членів, що її оплачують.

6) Треба застановитися над тим, щоби на наші нові й старі поліси по можности давати опуст по 3-ох роках, як це роблять американські асекураційні компанії, тоді це приєднає багато більше молодих і старших членів.

7) Союз треба заснувати й на инші краї, як Арґентина, Бразилія, Куба, Канада й Европа. А що більше на Европу, щоби дати змогу тим членам, що виїзджають на стало до краю, а хотілиб залишитись і далі членами У. Н. С., бо тепер їм діється кривда. Вони тут платили довші літа, а виїхавши до рідного краю, втратили все забезпечення для своєї рідні на лиху годину.

8) Щоби давати стипендії для дітей членів У. Н. С., коли вони не можуть дальше продовжувати висших шкіл ізза фінансових трудностей, провіривши стан родичів і фінансовий добробут даної родини. Просимо шановних делеґатів застановитись над цим, бо в наших дітях наша дальша будучність і розвій У. Н. С.

9) Щоби кождий член У. Н. С. обовязково зложив 1 доляра раз на рік на Сиротинець У. Н. С., а не так, як до того часу, що декотрі члени і відділи сповнили всі свої обовязки супроти Сиротинця, а декотрі до цього ставляться байдужно.

10) Щоби Конвенція відбувалась кожних 4 роки, як дотепер.

На закінчення наше товариство бажає, щоби 17-та Конвенція причинилась до розросту числа нових членів, щоби до 18-ої Конвенції воно подвоїлося. Желаємо шановним делеґатам і делеґаткам та головним урядникам так перепровадити 17-ту Конвенцію, щоби з неї вийшов хосен нам.

За уряд відділу 253-го У. Н. С.:

Демян Харко, председатель;
Петро Пилипів, секретар;
Михайло Кульбакський, кас.;
Іван Приступа, делеґат на 17-ту Конвенцію.

НА МОГИЛІ ТВОРЦЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ГИМНУ НЕМА ПАМЯТНИКА!

(Поклик „Бандуриста").

Вшанування памяти визначних людей є доказом належного зрозуміння їх праці й оцінки їх заслуг. На жаль, у нас память багатьох заслужених людей припадає порохом забуття, хоч з іменами їх стрічаємося на кожному кроці.

До таких людей належить наш визначний композитор о. **Михайло Вербицький**, творець „Заповіту" і нашого національного гимну. Останні свої роки провів він у селі Млинах, яворівського повіту, де його похоронено. На його могилі нема навіть звичайного хреста.

Академічний хор „Бандурист", оцінюючи заслуги о. М. Вербицького на полі нашої музичної культури, приступає до збірки жертв на будову памятника, що має станути на могилі композитора. З тою метою звертається „Бандурист" до всього українського громадянства, а в першу чергу до нашого духовенства і до наших музичних та співацьких товариств, з горячим зазивом причинитися своїми жертвами до звеличання памяти композитора й дати тим доказ, що його память нам все дорога.

Просимо кожне наше музичне і співацьке товариство взяти цю важну справу на свому найближчому засіданні під розвагу й ухвалити вивасиґнувати якусь квоту на будову памятника, або уладити концерт, з якого весь дохід буде призначений на вище згадану ціль.

Жертви, які оголосимо в пресі, просимо пересилати на адресу: **Краєве Т-во Кредитове, Львів, Домініканська 11.** — на вкладкову книжечку ч.2050. (Фонд будови памятника о. Мих. Вербицького).

Виділ Т-ва „Бандурист".

— Одно циґаро має в собі стільки нікотини, що могло би вбити двацять котів.

— Що ви говорите?! Тьж двацять котів не могло би курити одного циґара!

— o —

Мати (до синка на проході): Скільки разів я казала тобі, щоби ти не свистав!

Синок: Сім разів, мамусю.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЕКТИ.

Коли я прочитую проекти на головну Конвенцію Українського Народного Союза, то бачу, як то члени Союза хочуть розділити між собою майно свого Батька-Союза, коли він ще не дійшов до сили віку, бо прожив лише 35 років. У мене складається таке враження, що проектодавці несвідомо мало думають про Союз, як про свою власну організацію, мало думають, як дійсно про свого батька, як вони його звикли називати, а скорше дивляться на нього як на чужого багатія, з якого „не гріх потягнути". В родинному життю ніхто з дітей не думає ділити між собою майна свого батька, поки він ще в силі віку й може господарити, а всі діти стараються триматися разом, щоби побільшити спільне своє майно.

А чимже, як не розподілом майна є такі проекти, в яких проектується, щоби по 25 літах виплачувати членам бенефіт, або, щоби на старість члени перестали платити вкладки, або, щоби продовжити на цілий рік право членів на його посмертне, коли він не платить своїх вкладок і т. д. Тоді кожен член зміг би цілий рік бути членом Союза „на кредит", бо все одно, його родина буде мати посмертне, хоч він і не заплатив своїх вкладок. Инші кажуть, щоби дітям повертати їх вкладки, коли вони переходять до старшого департаменту й багато, ще инших є проектів, щоби „зменшити тягар" для членів Союза. Колиб так делегати піддалися всім тим проектам, а до того, колиб на таке ще й державні закони дозволили, то звелибся за кілька років Союз зовсім зі світа, або у всякому разі багатьом з таких „щирих противників тягару" не булоб чим виплатити бенефіту на їх власне забезпечення, колиб їм ще Бог трохи більше протягнув віку. Все, що маємо, треба віддати тим, що мають „щастя" вмерти скорше, а тим, що пізніше, то вже Бог дасть — таке виходить з багатьох проектів, бо до чого можуть привести всі проекти, що зміряють до „зменшення тягару плачення вкладок"?

Иншим хочеться мати „криuve презент" у вигляді календаря, иншим хочеться побільшити газету й зменшити оголошення, а декому хочеться із союзових фондів будувати Сиротинець, то що. А мало хто думає, що то все малоб іти на рахунок нашого обезпечення в Союзі. Все те мусілоб привести до зменшення гарантій, що Союз завжди зможе повністю виплачувати своїм членам свої зобовязання, не зважаючи на ріжні пошести чи инші кризи. Видно, що мало думають проектодавці над тим, що буде завтра. Мало вони числяться з тим, що можливе, а що неможливе. Багато є ріжних проектів, що не можна їх перевести в життя, бо вони противляться державним законам, а багато є таких, що з фінансової сторони зовсім не обчислені й не мають під собою найменшого ґрунту, бо завівши їх, Союз неминуче прийшовби до банкроства. Це все делегати повинні розуміти й не тягнути з собою цілі валізи ріжних проектів, щоби ними доїхати головним урядникам чи редакторам, чи кому иншому. Треба нам, делегатам, памятати, що на нас спадає незвичайно велика відповідальність, бо одне нерозважне наше рішення, щоби задовольнити „сьогоднішні" бажання проектодавців на „зменшення тягарів", може привести нашу організацію до фінансової руїни.

Таксамо й при виборі уряду можемо привести наш Союз до моральної та організаційної деморалізації і розкладу, що такою буде мати той самий наслідок, що фінансова руїна. Отож делегати повинні холодно й спокійно обговорювати справи Союза, як розважні, розумні й статочні господарі, що хочуть добра собі й своїм батькові, та тим, хто післав їх радити над спільним добром.

Коли хочемо щось створити нового й поліпшити, то тоді не забувати, що все повинні мати під собою трівку фінансову основу, а не лише гарні побажання. Між иншим треба застановитися над тим, чи не настав уже час, щоби не скликати далі таких великих конвенцій як тепер? Чи не ліпше відбути спочатку окружні конвенції, а потім уже головну з делегатів з окружних конвенцій. Гадаю, що 50 членів головної конвенції ліпше й скорше обговорять справи, ніж 400 теперішних. Крім того й кошти тоді це буде не більше 20 тисяч долярів, а другі 20 тисяч, що тепер витрачаються на кожну конвенцію, можна обернути на сталий фонд для Сиротинця, бо він конче потрібний, і то без сталого фонду годі його утримувати.

Думаю, що делегатам на конвенції треба говорити не стільки про „полекші", як про шляхи, якими б ми ще більше поширили та скріпили наш Союз. Треба менше вносити особистости, гуртковщини та партійности в конвенційні наради, бо конвенція У. Н. Союза це не політичний конгрес. Напрям національної політики, а також ту народньо-культурну й гуманітарну працю, яку Союз тепер провадить, мусимо піддержати всіма силами далі, бо таке є дійсне бажання й така воля великої більшости членів Союза. Такий напрям як був досі виходить поправді тільки на добро нашої організації й цілого українського народа.

Стефан Заблоцький,
Бруклин, Н. Й., делегат на 17 Головну Конвенцію У. Н. С.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА ЮЗЕФІВКИ, ПОВ. ТЕРНОПІЛЬ.

Балтімор, Мд.

Дорогі Родимці!

На днях я одержав з рідного села відозву з проханням о матеріяльну поміч на будову читальні „Просвіти". Комітет пише, що годі вже мовчки та спокійно приглядатись, як наш відвічний ворог Лях нищить наш нарід. Наш нарід не має де зійтися, щоби хоч порадитися над своєю тяжкою долею, тому рішили побудувати дім „Просвіти".

Місце під читальню подарував Андрій Рудий. Камінь на фундамент уже навезли, цеглу виробляємо самі. Бракує тільки грошей на дах, яких у нас тепер нема, бо наше село знищене, ледви живоtіє. Заробітку нема де.

Тому ми звертаємося до Вас, заокеанські брати, поможіть нам побудувати свій народний дім.

Зібрані жертви і спис жертводавців просимо слати на руки комітету в селі Юзефівка, почта Микулинці.

Комітет Читальні „Просвіта": Петро Рудий (Андрія), Стефан Клюц, Матвій Залюпаний, Павло Паюк.

(Печатка).

По перечитанню цієї відозви щиро прошу Вас, наших родимців, не відмовити в допомозі такому корисному ділови, яким є читальня „Просвіта".

Хто-б з наших родимців хотів більше довідатись про ту справу, того прошу звернутися на мою адресу, а я радо відповім.

Григорій Шулька,
829 Madison Av., Baltimore, Md.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Збірка на Рідну Школу.

На весіллю пп. А. Данилика і Т. Гаврон громадяне Д. Павлик і Т. Солтис зібрали серед гостей 11 долярів на Рідну Школу. Гроші вислані до Краю через Обєднання.

І. Солтис.

—o—

ВОТЕРВЛІТ, Н. Й.

Збірка на Рідну Школу.

На спільній вечері, урядженій Українсько-Американським Ситизенським Клюбом з нагоди святкування роковин смерти Т. Шевченка, переведено збірку на Рідну Школу в Краю. Дрібними жертвами зібрано 17 долярів, а громадянин Василь Морій пожертвував 5 долярів.

До Краю вислано через Обєднання 22 доляри.

Василь Футулуйчук,
секретар Клюбу.

ОРГАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА.

Много осіб звертається до гол. канцелярії за перепусткою як гостя на 17. Конвенцію. Тому, що гол. канцелярія може видати тільки таким особам, котрих особисто знає і котрі особисто за тим до гол. канцелярії зголоситься, длятого ще раз звертається увагу, що го. канцелярія всіх членів особисто не може знати і почтою перепусток пересилати не може. Хто отже з позамісцевих членів бажає таку перепустку отримати, мусить о неї постаратися за посередництвом свого відділу і не з головної канцелярії, але від свого відділу її отримати.

Друки на перепустки висилається на жадання відділів і тільки на адресу секретаря відділу.

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

„ОДДАЙ МІЛЬОНИ"! І НЕДОЛЯ ТРОЦЬКОГО.

I.

Вже як у природі встане заверюха, зайде і між люде, хоч затикай вуха.

І не лиш між прості! Навіть межи шляхту, — мов на світ повісив хтось червону плахту. В соймі чисте диво — не пізнав свій свого, раз хоч настає такий на такого.

Навіть вам самого чіпнули міністра! (Тут нема вже рими, то пишу: „філістра").

Тай кричить, сварится, йдуть на перегони, так неделікатно: „Оддай міліони"!

II.

То одно, а друге диво теж велике: Троцькому заграли в Москві без музики.

Але він не дуже хоче танцювати, бо і він звик здавна тільки другим грати.

І зате нарешті він добивсь пашпорту, виїхав в Ангору, наче до курорту.

Мабуть, що у Турків — кажe моя тета — він хотів приняти віру Магомета.

Але вздрів, що в паші тільки — ніс червоний, хоче їхать далі, лиш не має коней.

Шле свої депеші по цілому миру, та ніхто не хоче взяти на квартиру.

Може хто кімнатку хоч маленьку має, хай відступить Лейбі, він ще гроші має!

Може бути скромна і без екстра-входу, лиш коби сплювачка і — бочка на воду.

Бо на долю звик він разураз плювати; не буде до чого, зіпсує пів хати.

А бочка? Як збридну йому давні „штуки", може від усього схоче вмити руки.

Лиш одно тут лихо! Чи днини якої він клич не згадає: „що твоє, то моє"!...

І міг би з квартиранта він хазяєм стати, а тоді вам прийдесь утікати з хати.

Петро Калита.

(„Новий Час").

— Маєте гарну служницю.
— Що з того — коли така розсіяна як старий професор. Учора віднесла масло до фребелівської школи, а нашого синка замкнула в ледівні!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.